

Participatieplan

Water in Balans - Verkenning Beek

Bezoekadres

Maria Theresialaan 99
6043 CX Roermond

Postadres

Postbus 2207
6040 CC Roermond

IBAN: NL10NWAB0636750906

KvK: 67682065

088 88 90 100

info@waterschaplimburg.nl

www.waterschaplimburg.nl

titel Participatieplan
subtitel Verkenning Beek
datum 12 maart 2024
versie 1.0
status Definitief
zaaknr. 2023-Z13750
documentnr. WLD0C-1757375189-560

vrijgave Dit document is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van in samenwerking met:

naam	functie	rol
Christel Aelen	Omgevingsmanager WiB	

Inhoud

1	Aanleiding	4
2	Waar gaat het over?	4
3	Wat speelt er in het plangebied?	4
4	De betekenis van participatie	5
5	Wat is het doel?	5
6	Kaders en randvoorwaarden	5
6.1	Meekoppelkansen	6
6.2	Het knoppenprincipe van Water in Balans	6
7	Stakeholders	7
8	Mijlpalen in de besluitvorming	7
9	De vorm van participatie	8
9.1	Flexibel proces	8
9.2	Resultaten	9
10	Communicatie	9
10.1	Samen aanpakken	9
10.2	Communicatiemomenten en middelen	9
10.3	Altijd in contact	10
11	Begrippenlijst	11

1 Aanleiding

Als gevolg van de klimaatverandering veroorzaken hoosbuien steeds vaker wateroverlast. Waterschap Limburg (WL) werkt in het programma Water in Balans samen met partners en betrokkenen om die wateroverlast in Limburg te verminderen. Dit doen we door gebieden klimaatrobust in te richten.

De opgave waar we voor staan, is zo groot dat we het als waterschap niet alleen kunnen. De maatregelen bedenken we en realiseren we samen met de omgeving. De aanpak kan alleen slagen als we aan meerdere knoppen tegelijk draaien. Eén partij alleen kan de ambitie om wateroverlast drastisch te beperken niet waarmaken, daarvoor is iedereen hard nodig. In hoofdstuk 6 leggen we het knoppenprincipe verder uit.

In dit participatieplan staat voor alle betrokkenen duidelijk waar de participatie over gaat tijdens de verkenningsfase, wie betrokken zullen worden, hoe dat gebeurt en wat er met de inbreng gebeurt. In dit plan staat ook hoe de communicatie plaatsvindt. Over hoe we in het vervoltraject, de planuitwerkingsfase, participeren vertellen we u later meer als de verkenning is afgelopen.

2 Waar gaat het over?

In het gebied rondom Beek, Neerbeek en Spaubeek starten we een verkenning om samen met onze partners, inwoners en belanghebbenden een aantal knelpunten van wateroverlast in kaart te brengen. We willen ervaringen delen en samen oplossingen bedenken die de wateroverlast verminderen en de leefomgeving verbeteren.

Dit doen we samen met de gemeente Beek. Waterschap Limburg is, als initiatiefnemer van deze verkenning, namelijk niet als enige overheid verantwoordelijk voor het beperken van wateroverlast voor de inwoners van Beek, Neerbeek en Spaubeek. De gemeente Beek heeft zijn eigen taken en verantwoordelijkheden. In deze verkenning trekken het waterschap en gemeente samen op, zowel op de inhoud als op het betrekken van de omgeving. Deze samenwerking leggen we vast in een intentieovereenkomst. We willen dat de inwoners ons daarbij als één overheid ervaren. Hoe we dit doen en hoe we daar de omgeving bij aanhaken staat beschreven in dit plan.

3 Wat speelt er in het plangebied?

Bij hevige regenval heeft een kwart van alle panden in Beek, Neerbeek en Spaubeek een verhoogd risico op wateroverlast bij hevige regenval. Door klimaatontwikkeling neemt de intensiteit van de regenbuien toe. Het waterschap wil hier tijdig op anticiperen. Uit onze berekeningen blijkt dat in 2050 zo'n 450 panden onvoldoende beschermd zijn voor afstromend water afkomstig uit het landelijke gebied. Dit water zorgt voor wateroverlast.

Binnen het projectgebied zijn al een aantal maatregelen getroffen om de kans op wateroverlast te verkleinen. De Keutelbeek is voor een groot deel aangepast waardoor het meer ruimte heeft en de riolering is aangepast. Ook zijn er grotere en kleinere regenwaterbuffers aangelegd in Beek, Neerbeek en Spaubeek om water beter vast te houden in het gebied en geleidelijk af te voeren naar de beken. We weten dat er aan de oostzijde van Beek zo'n 5 stroombanen zijn waarbij het afstromend water voor overlast zorgt. Ook in Neerbeek zijn er meerdere stroombanen die zorgen voor overlast.

In Spaubeek komen er 5 grote stroombanen vanuit het zuiden. De meest westelijke stroombaan zorgt voor overlast in de jongste uitbreiding van Spaubeek; Grindakker. Van de andere vier stroombanen worden er twee gebufferd in de Schoolstraat en Pluimendaal.

De maatregelen die reeds getroffen zijn, zowel buffers van waterschap en gemeente, kunnen niet voorkomen dat er een aantal locaties zijn die op dit moment nog niet voldoen aan de wateroverlastnormen vastgesteld door de provincie. De mate van overlast, exacte ligging en het aantal van deze locaties zal duidelijk worden uit de verkenning in dit gebied.

4 De betekenis van participatie

Participatie in de vorm van inbreng van inwoners en andere betrokkenen zorgt voor betere plannen. Daarom nodigen wij inwoners en betrokkenen uit om op meerdere momenten in deze verkenning hun ideeën en ervaringen met ons te delen. Het belangrijkste is dat iedereen die wateroverlast ervaart in het plangebied, iedereen die goede ideeën heeft en iedereen die deel uitmaakt van een mogelijke oplossing, de kans krijgt om mee te denken en mee te werken. We denken bij 'iedereen' aan onder meer inwoners, bedrijven, natuurorganisaties, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen. Inwoners op kwetsbare plekken en ieder ander die een rol kunnen spelen in de oplossing, zullen we actief benaderen. Wateroverlast verminderen doen we samen, we hebben elkaar hiervoor nodig.

5 Wat is het doel?

Het doel van de participatie is:

- het betrekken van belanghebbenden en belangstellenden bij de verkenning;
- het begrijpen wie welke wateroverlast heeft, waar de overlast vandaan komt, hoe wateroverlast ervaren wordt en hoe vaak deze optreedt;
- het ophalen van lokale kennis om daarmee te leren hoe het gebied in de praktijk functioneert, hoe het zo ontstaan is en welke oplossingen in het verleden al zijn toegepast;
- het opsporen van de ideeën die mensen in het gebied hebben bij de oplossing van wateroverlastknelpunten en horen wat zij van mogelijke oplossingen vinden;
- het bewustzijn versterken van inwoners en gebruikers bij het vraagstuk van klimaatadaptatie en hun kennis en zelfredzaamheid vergroten;
- het opwekken van solidariteit tussen inwoners en gebruikers 'boven' (waar de neerslag valt) en 'beneden' (waar de problemen optreden);
- het tijdig signaleren van meekoppelkansen bij het werken aan wateroverlastknelpunten: werk met werk maken en/of de leefomgeving verbeteren;
- het creëren van begrip voor de ingrepen in de leefomgeving, en samenwerking in de uitvoering daarvan, zowel bij inwoners en ondernemers als bij bestuurders en partners in het gebied.

6 Kaders en randvoorwaarden

In deze verkenning mag iedereen meedoen en luisteren we naar elk idee. Maar dat betekent niet dat alles kan. Bovendien is iedereen erbij gebaat om vooraf een beeld te hebben van waar we wel en niet over gaan. Er zijn dus enkele kaders, die beschrijven we in dit hoofdstuk.

In de kennisgeving hebben we aangegeven dat Waterschap Limburg als initiatiefnemer een verkenning gaat starten in de kernen Beek, Neerbeek en Spaubeek. De wijze van participeren tijdens deze verkenning voeren we uit zoals beschreven in dit plan. Deze werkwijze is onafhankelijk van de vraag of het project conform de nieuwe omgevingswet in de planvormingsfase een projectbesluit wordt opgesteld of dat voor de maatregelen omgevingsvergunningen worden aangevraagd. Zo is het ook vastgelegd in het Participatiebeleid van Waterschap Limburg.

6.1 Meekoppelkansen

Inhoudelijk gaat de aanpak in het programma Water in Balans over klimaatadaptatie, en meer in het bijzonder over wateroverlast in panden als gevolg van extreme buien en maatregelen om die overlast te verminderen. We gaan in het plangebied gebiedsgericht aan de slag. Wat betekent dat we breed onderzoeken wat er speelt in het gebied en zoeken naar oplossingen die elkaar versterken. Daarbij kan het ook gaan om oplossingen die niet direct op landelijke wateroverlast zijn gericht, maar waarbij het wel voordelen biedt om die in samenhang op te pakken. Dit noemen we meekoppelkansen.

We kunnen niet altijd alles wat er speelt aan wensen en aandachtspunten in een gebied meenemen. Dit is afhankelijk van de bijdrage aan de opgave die het waterschap heeft en/of het samen optrekken met de verantwoordelijke overheid (bijv. gemeente) die logischerwijs trekker zou kunnen zijn van de opgehaalde wens. We zorgen er te allen tijde voor dat we het inzichtelijk maken wat we met de opgehaalde wensen en aandachtspunten doen en welke we uiteindelijk meenemen in de realisatie met argumentatie. We koppelen dit terug met de stakeholders tijdens de participatie momenten die beschreven staan in hoofdstuk 8 en 9.

6.2 Het knoppenprincipe van Water in Balans

Voor de aanpak stellen we ons voor dat we beschikken over zes ‘knoppen’ om aan te draaien:

- **Knop 1 Landelijk / buitengebied** – water daar waar het valt zo lang mogelijk vasthouden op landbouwpercelen en in natuurgebieden;
- **Knop 2 Stedelijk / bebouwd gebied** – maatregelen rond woningen en straten om water vast te houden of veilig af te voeren;
- **Knop 3 Watersysteem / beken en beekdalen** – Waterschap Limburg verbetert de situatie in (droog)dalen, beken en buffers;
- **Knop 4 Schade beperken eigen woning** – zelf kun je ook veel doen!;
- **Knop 5 Ruimtelijke ordening** – liggen de gebruikersfuncties in het gebied op de goede plek, of kan het beter?;
- **Knop 6 Internationale afstemming** – gaat over water dat uit onze buurlanden komt;

De aanpak kan alleen slagen als we aan alle zes de knoppen kunnen draaien. Eén partij alleen kan de ambitie om wateroverlast drastisch te beperken niet waarmaken, daarvoor is iedereen hard nodig.

					
Knop 1 Landbouw / buitengebied	Knop 2 Stedelijk / bebouwd gebied	Knop3 Watersysteem / beken en dalen	Knop 4 Schade beperken eigen woning	Knop 5 Ruimtelijke ordening	Knop 6 Internationale afstemming

7 Stakeholders

In het projectgebied hebben veel mensen en partijen een belang. Denk hierbij aan burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties, natuurorganisaties en bestuursorganen. Dat zijn de stakeholders. Het projectteam maakt gebruik van een stakeholderanalyse om de belangen, houding en invloed van de stakeholders zo goed mogelijk in kaart te brengen. Dit hulpmiddel heeft als doel om in beeld te hebben wie we bij de verkenning moeten betrekken, en hoe we dit effectief kunnen doen. De relatie met de stakeholders zal tijdens de verkenning veranderen. We spelen hierop in door tussentijds onze stakeholderanalyse bij te werken en ons aan te passen aan de veranderingen.

Om een goed beeld te krijgen van hoe onze stakeholders bij de voorbereidingen zijn betrokken in Beek, Neerbeek en Spaubeek, en hoe die zich tot ons en tot elkaar verhouden, willen we zo veel mogelijk betrokkenen ontmoeten. Door gesprekken op straat, inwonersbijeenkomsten en o.a. overleg met buurt- en dorpsorganisaties gaan we te weten komen wat er leeft en hoe de gemeenschappen in elkaar zitten.

8 Mijlpalen in de besluitvorming

In het kort: we doorlopen een proces van kennisgeving, breed ophalen, samen afwegen wat we wel en wat we niet doen, keuzes maken en die delen en verantwoorden. Aan het eind van de verkenning stellen we de voorkeursvariant¹ vast. Bij zo'n proces horen een aantal mijlpalen, die ook het ritme van het participatieproces bepalen:

Mijlpaal	Participatie voorafgaand aan deze mijlpaal	Moment van participatie ²
Bestuurlijke afstemming (resultierend in een intentieverklaring)	Kennisgeving participatie	Q1 2024
Variantenstudie t.b.v. VKV	In gesprekken ideeën en klanteisen van alle betrokkenen ophalen. Maken schetsontwerpen en deze toetsen bij alle betrokkenen.	Q2 t/m Q4 2024
Voorrangmaatregelen (VM) ³	Gesprekken met en klanteisen van direct betrokkenen ophalen.	Q2 2024
Definitief Ontwerp (VM)	Ontwerpen VM toetsen bij direct betrokkenen.	Q3 2024
Faseovergang Voorrangmaatregelen naar de realisatiefase	Informeren direct betrokkenen.	Q4 2024
Voorkeursvariant (VKV)	Alle betrokkenen consulteren over concept VKV en dat zo nodig bijstellen	Q1 2025
Faseovergang Verkenning naar de Planuitwerking	Informeren alle betrokkenen	Q2 2025

Tabel 1: Werkproces verkenning i.r.t. participatiemomenten

¹ Waterschap Limburg hanteert in dit project de term 'voorkeursvariant', die gelijkstaat aan de term 'voorkeursalternatief'.

² Participatiemomenten in dit plan zijn vastgesteld met de kennis van de huidige situatie en zijn afhankelijk van de voortgang van het verkenningproces. Kijk op www.waterschaplimburg.nl/beek voor de actuele participatiemomenten.

³ Om wateroverlast te beperken zijn structurele maatregelen nodig. Het totale pakket aan maatregelen kan veel tijd in beslag nemen. In sommige gevallen worden er al enkele maatregelen eerder uitgevoerd, de zogenoemde Voorrangmaatregelen (VM).

9 De vorm van participatie

In de verkenningen van Water in Balans kiezen we een vorm van participatie die zich laat omschrijven als samenspraak. Naar dat gezamenlijke gesprek gaan we actief op zoek. Dit doen we door in het projectgebied te onderzoeken welke stakeholders er een belang hebben en hen uit te nodigen om met ons in gesprek te gaan over onze opgave. Als deze stakeholders individuele inwoners zijn, zullen we hen via algemene kanalen benaderen. Inwoners waarvan wij zien dat zij op een plek wonen die kwetsbaar is voor wateroverlast en inwoners op plekken waarvan wij inschatten dat zij een rol kunnen spelen in de oplossing, benaderen we actief.

De intensiteit van deze samenspraak is onderverdeeld in 4 verschillende participatieniveau.

- Coproduceren: De rol van de stakeholder is samenwerkingspartner
- Adviseren: De rol van stakeholder is adviseur
- Raadplegen: de rol van de stakeholder is geconsulteerde
- Informeren: stakeholders worden op de hoogte gehouden.

De manier waarop we met welke stakeholder samenwerken en participeren is doelgroepsafhankelijk. Zo zullen stakeholders waarvan wij zien dat zij een rol kunnen spelen in de oplossing met ons coproduceren. Stakeholders zoals inwoners zonder wateroverlast informeren wij door gebruik te maken van de algemene kanalen.

De samenspraak geven we op diverse manieren vorm. We maken onder andere gebruik van inloopbijeenkomsten, discussiemomenten, huiskamergesprekken, mini-bijeenkomsten, doelgroep specifieke bijeenkomsten, interviews of enquêtes en on-line-tools waar onze gesprekspartners hun mening kunnen delen. De insteek is altijd om een open gesprek te voeren.

9.1 Flexibel proces

Bij de start van een verkenning weet je niet wat de uitkomst is. Hoe het participatieproces in deze verkenning verloopt, is dan ook niet aan de voorkant scherp uit te tekenen. Maar zeker is dat we met elkaar in gesprek gaan. De vorm van samenspraak in die gesprekken verschuift in de loop van het project. We starten met

Stap 1: Inventarisatiefase

- wat is er bij u aan de hand? (welke overlast ervaart u, hoe vaak ervaart u overlast, hoe komt dat volgens u, hoe is de situatie zo ontstaan, wat speelt er nog meer in dit gebied, herkent u hoe wij het gebied zien?) en gaan via

Stap 2: Oplossingsronde(n)

- welke oplossingen ziet u daarbij, hoe denkt u over onze voorstellen en hoe kunnen we het nog beter doen? (samen de oplossingsrichtingen bedenken en ontwerpen) naar

Stap 3: Voorkeursvariant

- dan gaan we het zo doen (alles overziend zien wij de maatregelen zo voor ons; laat ons weten wat u daarvan vindt).

Omdat het een project is met een uitgestrekt gebied met meerdere knelpunten verdeeld over meerdere dorpskernen en afstroomgebieden, moeten we de participatie behapbaar houden. Daarom kiezen we ervoor om de participatie en samenspraak in te richten per dorpskern en per

(cluster van) afstroombaangebied(en). De resultaten van deze samenspraak nemen we mee in de besluiten die op de mijlpalen van de verkenning genomen worden.

Doordat je bij de start van een verkenning nog niet weet wat de uitkomst is, is ook de planning vooraf niet vast te stellen. Om onze gesprekspartners tijdens het proces op de hoogte te houden, gebruiken we een planning die kan verschuiven. We plannen in het midden van een kalenderkwartaal wat we in het kwartaal daarop aan contactmomenten organiseren. Die planning delen we op onze projectwebsite: www.waterschaplimburg.nl/beek.

9.2 Resultaten

In afronding van de verkenning organiseren we tijdens de hierboven beschreven stap 3 een bijeenkomst waarin de betrokkenen op de hoogte worden gebracht van de resultaten van de verkenningsfase en de voorkeursvariant. Deze resultaten plaatsen we ook op de projectwebsite www.waterschaplimburg.nl/beek. De verkenning geeft ons een goed inzicht in de stakeholders en in de mate waarin zij achter de maatregelen van de voorkeursvariant staan. In de planuitwerkingsfase, die volgt op de verkenning, wordt hierop voortgebouwd.

Bij de afronding van de verkenning stellen we een evaluatie van het participatieproces op. Daarbij betrekken we de mening van de deelnemers aan het proces.

Met de Voorkeursvariant sluiten we de verkenningsfase af. De exacte plannen worden verder uitgewerkt in de planuitwerkingsfase. De Voorkeursvariant is dus het sluitstuk van de verkenningsfase en het startpunt voor de planuitwerkingsfase.

10 Communicatie

Vanaf het begin is het belangrijk om de hele omgeving mee te nemen in het proces. Te beginnen met de kennisgeving over de verkenning en de participatie. Inbreng van de omgeving is een belangrijk doel van het participatieplan, hier zullen we ook actief over communiceren zodat ook bij de omgeving bewustwording ontstaat. De focus ligt op het informeren en het betrekken van de inwoners, de gemeente en belanghebbenden in het projectgebied. Daarnaast laten we ook breder, aan de inwoners van de gemeente, weten waar we mee bezig zijn.

10.1 Samen aanpakken

De kernboodschap die we tijdens de verkenning uitdragen is dat Waterschap Limburg en Gemeente Beek samen wateroverlast aanpakken en dat ze hierbij inwoners en partijen bij betrekken. Het doel van deze samenwerking is om de kans op wateroverlast in de toekomst te verminderen.

Een vaste disclaimer in de communicatie: we kunnen de kans op wateroverlast wel verminderen maar de kans blijft altijd bestaan. Dit onderstreept ook nogmaals het belang van de knop 4 maatregelen, de inwoners hebben zelf ook een verantwoordelijkheid.

10.2 Communicatiemomenten en middelen

Tijdens de verkenningsfase zijn er verschillende communicatiemomenten zoals:

- Kennisgeving start verkenning
- Ondertekening intentieverklaring
- Aankondiging inwonersavonden of andere participatiemomenten
- Delen van de tussenresultaten en vervolgstappen
- Delen van de resultaten van de verkenning

De tijdlijn/planning van het project is terug te vinden op de projectwebsite.

Om te communiceren over deze momenten kunnen we gebruik maken van de volgende middelen en kanalen:

- Projectwebsite www.waterschaplimburg.nl/beek
- Social mediakanalen zoals LinkedIn, Facebook en Instagram
- Digitale nieuwsbrieven en nieuwsberichten
- Website Waterschap Limburg
- Inwonersbrieven
- Inwonersbijeenkomsten
- Persbericht naar lokale en regionale media
- Communicatiekanalen van de gemeente
- Video

10.3 Altijd in contact

Het waterschap vindt het belangrijk om voortdurend contact te kunnen onderhouden met alle betrokkenen in het gebied. Daarvoor gebruiken we het digitale participatieplatform Met elkaar: www.waterschaplimburg.nl/beek. Hier verzamelen we informatie over het gebied, het project, geven we antwoorden op veel gestelde vragen en delen we aanvullende informatie die in de loop van het proces beschikbaar komt zoals de planning. Via Met elkaar kan iedereen ook zelf reageren, vragen stellen of opmerkingen plaatsen.

Vanuit Waterschap Limburg hebben we voor dit project één contactpersoon voor de omgeving: de omgevingsmanager. Die is verantwoordelijk voor de organisatie en uitvoering van het Participatieplan en is voor alle betrokkenen het aanspreekpunt. Op Met elkaar www.waterschaplimburg.nl/beek staan de contactgegevens van de omgevingsmanager voor dit project.

11 Begrippenlijst

Afstroombaangebied

Een afstroombaangebied is een gebied waarin meerdere stroombanen dicht bij elkaar zitten en wordt bepaald aan de hand van de hoogteverschillen in het hellingverloop .

Hoosbuien

Plaatselijke neerslag van meer dan 25 millimeter in een uur noemen we een hoosbui.

Intentieverklaring

Schriftelijke verklaring waarin partijen de wens uitspreken om gezamenlijk een bepaald doel te bereiken.

Klimaatrobuust

Iets dat goed is beschermen tegen de effecten van (toekomstige) klimaatverandering. Daardoor kan schade door klimaatverandering beperkt worden.

Meekoppelkansen

Daar waar mogelijk sluiten we bij andere initiatieven in onze omgeving aan terwijl we wateroverlast verminderen. Dat kunnen initiatieven binnen het waterschap of van andere overheden zijn, maar ook van particuliere partijen.

Met elkaar

Met elkaar is ons participatieplatform: <https://metelkaar.waterschaplimburg.nl/>

Elk project heeft zijn eigen projectenpagina. Stakeholders kunnen zo snel informatie over het project vinden en reageren/meedenken.

Omgevingswet

Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen.

Plangebied

Terrein waar het waterschap samenhangende opvattingen of regels voor vastlegt, of anders gezegd de gronden en wateren binnen de grenzen van een ruimtelijk plan.

Planuitwerkingsfase

In de planuitwerkingsfase werken we de voorkeursvariant verder uit.

Project besluit

Ambtshalve door een minister, gedeputeerde staten of het dagelijks bestuur van een waterschap te nemen besluit, om complexe projecten met een publiek belang in de fysieke leefomgeving toe te staan

Stakeholders

Belanghebbenden; de mensen en organisaties die een belang hebben in het plangebied.

Stroombanen

Banen water die een weg zoeken naar het laagste punt. Deze kunnen lopen over wegen, akkers en door tuinen. Deze stroombanen kunnen voor overlast zorgen.

Verkenningfase

Samen met belanghebbenden verkennen we het gebied, de opgave, knelpunten en kansen. In deze fase is er ruimte voor ideeën en oplossingen. De kansrijke oplossingen werken we in overleg met belanghebbenden verder uit. Dat leidt tot het plan dat de voorkeur heeft: de zogenoemde voorkeursvariant.

Voorkeursvariant

Het waterschap verkent samen met de omgeving het gebied, de opgave, mogelijke maatregelen en kansen. Hieruit wordt, na het zorgvuldig afwegen van de maatregelen, een voorkeursvariant gekozen. Dit wordt vaak afgekort tot VKV.

Voorrangmaatregelen

Om wateroverlast te beperken zijn structurele maatregelen nodig. Hiervoor starten we samen met de omgeving een uitgebreide verkenning. Het totale pakket aan maatregelen kan veel tijd in beslag nemen. In sommige gevallen worden er al enkele maatregelen eerder uitgevoerd, de zogenoemde voorrangmaatregelen.